

Almennar útreiðslur – nýggj stýrisskipan

Oddagrein

HETTA landsstýrið er komið í somu støðu sum øll stýri frammanundan tey seinastu mongu árin, nevniliga at almennu útreiðslurnar alsamt hækka. Vanliga eru borgarlig stýri hart imóti ov høgum almennum útreiðslum. Hetta gongur sum kunnugt móti prinsippinum um, at peningur hevur tað best í lúmma borgarans.

ÁVARINGARKLOKKUR ringja, tað vil so vera. Sterkasta ávaringarnar koma frá javnaðarflokkinum, ið annars ikki er kendur fyri at ræðast almennar útreiðslur. Hinvegin hoyrist ikki eitt kis frá harðasta mólstøðumanninum av almennum útreiðslum. Hetta er orkymandi. Javnaðarflokkurin hevur altíð sagt seg at vera fyrri einum vælvirkandi almennu sektori, tí ein vælvirkandi almennur sektorur er fortreytin fyri einum vælvirkandi privatum vinnulivi og fyrri at varðveita vælferðarsamfelagið. Dimmalætting hevur ansað eftir støðubroyting javnaðarflokksins og gottar sær yvir kúvendigina. Nú er javnaðarflokkurin vorðin fólkaflokkur og fólkaflokkurin er javnaðarflokkur. So einfalt er tað nú als ikki. Vit eiga at fara sera varliga fram, tí búskaparlaga vendingin er veik og eingin kann í dag siga við vissu, hvussu støðan sær út um eitt ár. Búskapurin sýnir, hóast hagtøl vísa framgongd, óhugnalig sjúkueyðkenni, sum figgjar- og búskaparmálaráðharrin ikki vil ella ikki dugir at siggja. Tekin eru um minnkandi fiskiskap, landsstýrið megar ikki at fáa nakað burtur úr tí fiski, eitt nú síldini, ið nóg mikil er til av. Búskapar- og figgjarpolitikkurin er eyðkendur av óvissu við sera mótskráðandi signalum, og eithvørt barn dugir at siggja, at framgongdin stavar ikki frá skilagóðum politikki, men frá tí veruleika, at Várharra og náttúran hava verið okkum gávumild.

TAÐ er sjálvsagt í lagi, at javnaðarflokkurin meldar út longu nú, men flokkurin eigur at vera varin og ikki binda seg ov fastan til tann sama politikk, sum flokkurin rak, meðan hann hevði figgjamálini í landsstýri. Støðan er nógv broytt síðani tá, og ein broytt stóða krevur ein broyttan politikk. Tað er í lagi, at javnaðarflokkurin ávarar imóti ov høgum almennum útreiðslum, men flokkurin má ansa eftir ikki at koma at standa sum flokkurin, ið er móti einum vælvirkandi almennu sektori. Almenni sektorin má nú broyttast og broytingar kosta nógvan pening. Vit kunnu vera samd við javnaðarflokkinum í, at nógvar av broytingunum, ið landsstýrið ger, týkjast púra vitleysar og byrokratíð eikist fyri hvønn dag, ið gongur, so at hetta er við at dríva borgaran til vanvits. Sama gera útreiðslurnar, alt meðan tænastuveitingarnar ongantíð hava verið á lægri støði enn just nú.

MEN vit mugu minna javnaðarflokkinn á, at tekur hann ikki undir við bygnaðarbroytingunum, sum nú verða gjørdar, so má flokkurin koma við einum mótuppskoti, so almenningurin fær at vita, hvat ið javnaðarflokkurin hevði gjørt í staðin fyri.

JAVNAÐARFLOKKURIN var heitasti talsmaður fyri nýggju stýrisskipanini. Vit ávaraðu imóti henni í fyrsta lagi tí, at hon ger landsstýrismenn mestsum einaveldugum á sínum økjum. Í øðrum lagi tí, at hon tekur ov nógvald frá lögtinginum og í triðja lagi tí, at tað krevur eitt byrokratíð av ES-dimensiónum at umsitja nýggju stýrisskipanina. Vit vistu á, at nýggja stýrisskipanin fór at gerast eitt demokratískt afturstig. Men eingin lurtaði eftir okkara ávaringum og nú má sviða sum svøllur. Vit kundu lagt afturat, at enn eru vit púrt onga leið komin við at uppbyggja ta fyrirsiting, ið skal til fyri at lúka krøvini til nýggju stýrisskipanarlógina. Tað ljóðar úr Tinganesi, at har skal heilt nógvald fólk setast afturat. Síðan kemur túrin til lögtingið, ið krevur eina stóra fyrirsiting mannað við alskyns toptlønnum akademikarum, fyrri at tingmenn skulu kunna gerast fírir fyri at geva landsstýrinum tað mótspel, ið eyðkennir eithvørt satt demokrati. Sostatt má javnaðarflokkurin gera upp við seg sjálfan á hvønn hátt hann ættar at takla avleiðingarnar av tí nýggju stýrisskipan, ið meira enn nakað er javnaðarflokksins barn. Og flokkurin má kunngerja sína støðu í góðari tíð fyri valið, so flokksins álitisfólk kunnu fara út og verja støðuna og greiða frá henni.

Sosialurin

Viðmerking

Vilhelm Johannesen, løgtingsmaður:

Veiðuflothin er ikki ov stórir

Men hann er skeivt samansettur. Vit hava ongantíð enn lagað okkara veiðuflotha eftir broyttu treytunum, sum eru galdandi, eftir at vit sjálv og øll onnur lond, fluttu fiskimarkið út á 200 fjórðingar í sjeyti árunum

Burtursæð frá misseydnaðu royndini við svartkjaftatrolarunum í áttati árunum hava vit so at siga ongar fløgur gjørt í veiðufør til tað djúpa vatnið við Føroyar. Men slíkar fløgur skuldu verið ein náttúrlig avleiðing av fiskimarksflytingini, sum m.a. færdi við sær, at ræsurnar gjørdust munandi trengri á fjørleiðunum.

Í dag er fiskiskapflothin við Føroyar samansettur av fleiri hundrad stórra og smærri útróðrarfærum, umleið 20 stálinuskipum, uppáftur fleiri partrolarum og nógur fáum djúpvatnstrolarum. Útróðrarflothin troystir bert tað grunna vatnið. Í stóran mun gera partrolarnar tað sama. Stálinuskipini hava møguleika fyri at troysta tað djúpa vatnið eisini og verður hetta gjørt í ávísan mun. Síðani eru tað djúpvatnstrolarnar. Hesir royna bara á tí djúpa vatninum.

Ongin ivi er um, at ein stórur partur av veiðuorkuni eigur at verða fluttur út á tað djúpa vatnið, og kann hetta bert lata seg gera við einum óðrvísi samansettum veiðuflotha. Broytingin í samansetingini av veiðuflothanum kundi verið soleiðis, at talið av partrolarum verður avmarkað, meðan talið av stálinuskipum og djúpvatnstrolarum verður økt samsvartandi niðurskurðinum í partrolarflotanum. Á tann hátt høvdu vit flutt ein part av veiðutrýstinum av tí grunna vatninum út á tað djúpa vatnið.

Línuskipini eftir longu, brosmu, kalva og svartkalva. Djúpvatnstrolarnar eftir kongafiski, blálongu, svartkalva, gulllaksi, langasporli o.s.fr.

Hugs vit so um fiskiskapin á øðrum leiðum, uttan fyrri fýroysku landleiðirnar, so er støðan minst líka hættilig, tá talan er um veiðufør til tann fiskiskapin. Landsstýrið, ið sat frá 1985 til 1989, og sum hevur fingið skuldina fyri allar tær vanlukkur, ið hava rakt fýroyska samfelagið, bar kortini so í bandi, at allar neyðugar tilsegnir vórðu givnar, soleiðis at fjárfiskiflothin í Barentshavinum varð endurnýggjað. Vit fingi ein nýggjan Ennberg. Ein nýggjan Skálberg og Sundaberg. Og sumleiðis ein nýggjan Vesturvón. Síðani tá er onki gjørt við at endurnýggja fjárfiskiflothan. Tvørtur imóti eru partar av hesum flotha farnir av landinum.

Umframt tey rættindi, sum vit hava tryggjað okkum hjá øðrum londum við sínámillum fiskiveiðusáttmálum, eiga vit ávís rættindi í altjóða sjógv, har fiskiskapurin fer fram undir skipaðum víðurskiftum. Eitt nú á Flemish Cap. Vit hava eisini møguleikar í altjóða sjógv, har fiskiskapurin enn ikki er skipaður eftir millumlanda avtalum, eitt nú í Írmingarhavinum og á Atlantsrygginum. Har fiskiskapurin fer fram undir skipaðum víðurskiftum, er tað allra tíðina ein spurningur

ur um at varðveita tey rættindi, sum vit hava tryggjað okkum. Har fiskiskapurin enn ikki er skipaður eftir millumlanda avtalum, er tað ein spurningur um at tryggja okkum søgulig tøl, soleiðis at vit fáa ein rimuligan part tá mest loyva veiða (MLV) verður ásett.

Nógv bendir á, at fiskiskapurin vestanfyrri, t.d. á Flemish Cap, fer at taka seg upp av nýggjum. Men vit fýroyingar eiga ongi skip til hendan fiskiskapin. Av teimum trimum stóru stálinuskipunum, ið vórðu serbygd til hendan fiskiskap, eru tvey seld av landinum, og tað triðja, sum Framtaksgrunnurin er partaeigari í og hevur figgjað, hevur landsstýrið leigað til vaktarskip. Framtaksgrunnurin og landsstýrið álta heldur at stuðlað undir, soleiðis at fýroyski fiskiskapurin á Flemish Cap varð uppáfturtekin og at vit harvið varðveittu tey rættindi, sum vit

einaferð hava vunnið okkum har.

Heldur ikki eru nakrar í-løgur gjørdar í fiskiskip við tí fyrri eyga, at tryggja okkum søgulig tøl í altjóða sjógv í Atlantsshavinum, soleiðis at vit kunnu standa sterkt tá mest loyva veiða (MLV), verður ásett fyri hesar havleiðir. Tað er av sera stórum týðningi, at vit royna at varðveita tey rættindi, sum vit longu eiga í altjóða sjógv, og sumleiðis, at vit royna at tryggja okkum rættindi á teimum leiðum, har MLV ikki enn er ásett. Veiðurættindi hjá øðrum, sum verða vunnið í sínámillum fiskiveiðusáttmálum, eru komandi og farandi, meðan tey rættindi, ið vit vinna okkum í altjóða sjógv, helst eru meira varandi.

Men úr Tinganesi hoyra vit onki, uttan innanhýsis brúksl ein gamlan franskan rustikust, ið liggur við bruggý á Skála. Eisini lesa vit hvønn dag lýsingar frá landsstýrismanninum, har søkt verður eftir aðalstjórum, stjórum, deildarstjórum og øðrum starvsfólki til tann almenna yvirbyggingin, sum bæði sambandsflokkurin og fólkaflokkurin góvu veljarunum lyfti um at avmarka. Fiskivinnupolitikkur ella politikur yvirhøvur er ikki á tíkkur.

Klakksvík, 14. juli 1997
Vilhelm Johannesen

Siesta undirgravar fýroyska mentan

Tað er ómetaliga gott, at mentamenn, sum eitt nú Uni og Sverri, ikki lata hetta sniðalop á mentan okkara fara framvið óátalað.

Eingin í øllum heiminum heldur siesta millum kl. 15.00 og 17.00! Og so er siesta heldur ikki nakað fýroyskt orð. Vit fáa okkum ein døgverðaslang ella ein blund - so er tað sagt.

Men at ómergjardar skemtisøgur skulu mynda fýroyska ungdomin, má og kann bert vera eitt mistak,

sum útvarpsstjórin man fara at rættta. Um Jógvann kennir nakra ábyrgd fyri fýroyska mentan, so gongur ikki long tíð, áðrenn hann reiggjar Dýrindal - fýroyska mentan at frama.

Einaferð gingi vit øll í húðaskóm, og var gerandisdagurin tá ikki altíð nakað spæl. Fólk ið kendi ábyrgd fyri oyggjarnar - og fyri mentan landsins.

Núverandi senditíðin hjá siesta átti tí at verið nýtt til at triva í mentamál burturav.

Har er nógvald tilfar, sum undómurin í dag ikki kennir til, men sum avgjørt kundi virka fyrri, at undómurin gjørdist meira tilvitaður um felags mentan og siðarv okkara.

Tað kann ikki vera rætt, at fedrar okkara hava strevast og lagt lunnar undir samfelag okkara, fyrri at útvarpið nú skal spilla senditíð uppá fremmant tilfar, ið av misgáum verður kallað tónleikur, og vána skemtisøgur. Nei, vit eiga at minn-

ast teir gomlu, og heldur umrøða hesar til gaman og álvara - mentan okkara at frama.

Eingin ivi man vera um, at húðaskógvar hava stórri týðning fyri mentan okkara enn hip-hop og rokk og roll. Mentan og fortíð okkara má og skal endurspeglast í nútíð og framtíð okkara.

Hetta man ein og hvør fara at skilja.

Olson